

NS-wandeling Amsterdam (via Westerborkpad)

A'dam Centraal – Muiderpoort 11 km

Inleiding

Wandelnet heeft in samenwerking met de Nederlandse Spoorwegen een serie wandelingen van station naar station samengesteld. Ze volgen meestal een deel van een Lange-Afstand-Wandelpad (LAW). Deze route loopt samen met een stukje Westerborkpad, een wandel- en bezinningsroute van Amsterdam naar Kamp Westerbork (336 km, www.westerborkpad.nl). Je begint op station Amsterdam Centraal en eindigt na **11 km** op station Amsterdam Muiderpoort. Je loopt door het centrum langs de grachten, de Westerkerk en het Anne Frankhuis naar het Waterlooplein en de Hollandsche Schouwburg. **Let op:** veel joodse feesten, zoals Grote Verzoendag en Joods Nieuwjaar, vallen in september en oktober; het Joods Historisch Museum is dan bijvoorbeeld gesloten. De route is geheel verhard. Honden zijn aangeliind toegestaan. Een bijzondere wandeling met een bijzonder thema.

Heen- en terugreis

Uit alle delen van het land rijden er treinen naar station Amsterdam Centraal. Station Amsterdam Muiderpoort, eindpunt van de route, ligt hemelsbreed maar 3 km ten zuidoosten van Amsterdam Centraal. Er vertrekt minimaal 2x per uur een trein richting Amsterdam, Utrecht (stap over op Amsterdam Amstel), Amersfoort, Rotterdam en Almere/Lelystad.

Actuele tijden staan op www.ns.nl/reisplanner.

OV bij inkorten route

- Na 5 km: neem bij het Waterlooplein de metro naar Amsterdam Centraal.
- Na 6,5 km: vanaf halte Artis bij Hollandsche Schouwburg (Plantage Middenlaan) tramlijn 14 naar Amsterdam Centraal.
- Na bijna 8 km: loop vanaf het Tropenmuseum rechtstreeks naar Amsterdam Muiderpoort (Linnaeusstraat 400 m volgen en dan linksaf, Wijtenbachstraat).
- Na 9 km: neem vanaf het Beukenplein buslijn 37 naar Amsterdam Muiderpoort.

Actuele vertrektijden staan op www.ns.nl/reisplanner (ook bus- en tramtijden).

Horeca

Let op: de openingstijden veranderen regelmatig. Check ze daarom vooraf op de betreffende site.

- Vooral langs de grachten, op het Thorbeckeplein, Rembrandtplein en Beukenplein is veel horeca.
- Tip: bij de Hollandsche Schouwburg ligt Café Eik en Linde (Plantage Middenlaan 22), open ma t/m vr vanaf 11 uur, za vanaf 14 uur, zo gesloten; www.eikendelinde.nl
- Op station Muiderpoort is alleen een Kiosk.

Markering van de route

Je volgt de wit-rode stickers met logo van Kamp Westerbork, de markering van het Westerborkpad. Markeringen staan op verkeersborden, palen, bakjes of brugleuning; zowel links als rechts van de route. **Let op:** in de stad vallen markeringen minder goed op dan in het bos. Neem daarom een kaartje, track of routebeschrijving mee. Vanwege het bijzondere thema raden we aan om de routebeschrijving mee te nemen, anders mis je veel informatie.

Er is vooral daar gemarkeerd waar twijfel over de juiste route kan ontstaan. Waar beschrijving en markering verschillen, volg je de markering. Tussentijdse veranderingen in het veld worden zo ondervangen. De markering wordt onderhouden door vrijwilligers van Wandelnet.

Wandelnet

In ons land zijn circa 40 Lange-Afstand-Wandelpaden® (LAW's), in lengte variërend van 80 tot 725 km, beschreven en gemarkeerd. Alle activiteiten op het gebied van LAW's in Nederland worden gecoördineerd door Wandelnet. Naast het ontwikkelen en beheren van LAW's behartigt Wandelnet de belangen van alle recreatieve wandelaars op lokaal, regionaal en landelijk niveau. Alle activiteiten worden ondersteund door zo'n 750 vrijwilligers, verspreid door het hele land. Meer weten over de LAW's? Kijk op www.wandelnet.nl

Meldpunt Routes

Markering weg? Blokkade op de route? Meld het ons: www.meldpuntroutes.nl

Routebeschrijving

Tip: je kunt de route ook met je smartphone volgen. Download de app van Wandelnet in Google Play of de App Store. Zoek op routenaam en download thuis (wifi) de route. Zorg dat je telefoon is opgeladen en dat je locatiegegevens aanstaan.

1. Westerborkpad

In 2008 volgde Jan Dokter het spoor van zijn familieleden, die in 1943 per trein van Amsterdam naar Kamp Westerbork in Drenthe werden afgevoerd en niet meer terugkeerden. Hij liep in vier aaneengesloten dagen van de Hollandsche Schouwburg in Amsterdam naar voormalig Kamp Westerbork. Zijn initiatief was de basis voor het ontstaan van het Westerborkpad, een 336 km lange route van Amsterdam naar Herinneringscentrum Kamp Westerbork, zo dicht mogelijk langs het spoor.

2. Herinneringscentrum Kamp Westerbork

Deze NS-wandeling gaat door Amsterdam, maar omdat het Westerborkpad de stad met Kamp Westerbork verbindt, informeren we je ook over Westerbork. De geschiedenis gaat terug naar 1939, toen Kamp Westerbork werd gebouwd als Centraal Vluchtelingen-kamp voor uit Duitsland en Oostenrijk gevluchte Joden. In 1942 veranderde de functie van het kamp in een doorgangskamp van waaruit deportatietreinen vertrokken naar kampen als Auschwitz en later ook Sobibor. In totaal zijn 107.000 Joden uit Nederland gedeporteerd. Slechts 5200 mensen overleefden de concentratiekampen.

 Vanaf NS-station Amsterdam Centraal ga je rechtsaf over het Stationsplein langs IBIS-hotel en fietsenstalling. Linksaf de voet-/fietsbrug over en meteen rechtsaf, onder het viaduct door. Rechtsaf brug over en direct linksaf, Singel. Vóór de brug rechtsaf, Brouwersgracht. Linksaf de eerste brug over, 'Melkmeisjesbrug', een voetbrug.

 Na de brug linksaf, Brouwersgracht. Direct de eerste straat rechtsaf, Langestraat. Neem vervolgens de tweede straat rechts, Korsjespoortsteeg. Linksaf, Herengracht. Rechtsaf de eerste brug over en rechtdoor, Herenstraat. Vóór de brug linksaf, Keizersgracht. Rechtsaf eerste brug over en direct linksaf een brug over. Ga meteen rechtsaf, Leliegracht. Linksaf, Prinsengracht, langs het Anne Frankhuis. Rechtdoor de Westermarkt oversteken en de Prinsengracht vervolgen. Ga linksaf de Reestraat in en steek verderop de brug over.

3. De 9 straatjes

Toen het oude Amsterdamse stadsgebied binnen de Singel tijdens de gouden eeuw uit zijn voegen barstte, werd de stad uitgebreid met de grachtengordel (Heren-, Keizers- en Prinsengracht). De negen dwarsstraatjes tussen de Singel en de Prinsengracht vormen nu een uniek gebied met kleine, authentieke winkels, horecagelegenheden en galeries. Zie ook <https://de9straatjes.nl>

 Na brug rechtsaf, Keizersgracht. Linksaf, Wolvenstraat (9 Straatjes) en verderop de brug over. Na de brug rechtsaf, Herengracht, zijwegen negeren. Rechtdoor bij het Koningsplein, Herengracht vervolgen. Ga ook rechtdoor bij de Vijzelstraat; Herengracht vervolgen. Linksaf, Thorbeckeplein en daarna rechtsaf Rembrandtplein, schuin naar rechts over-

steken. Aan het eind linksaf, Bakkersstraat. Je slaat links af, Amstel. Ga vervolgens rechtsaf de eerste brug over, Halvemaansbrug. Rechtdoor, Kloveniersburgwal.

 Op de eerste kruising linksaf, brug over en rechtdoor door de poort, Vendelstraat in (over pleinen tussen de oude gebouwen van de Universiteit van Amsterdam). Tweede straat rechtsaf. Dit lijkt een doodlopende straat, maar aan het einde links is een poort naar de Oudezijds Achterburgwal. Ga door de poort en naar rechts de gracht op. Na 50 m rechtsaf de Oudemanhuispoort in, een overdekte boekenmarkt. Loop de poort helemaal door en ga aan het eind linksaf, Kloveniersburgwal. Rechtsaf en de brug over. Rechtdoor, Raamgracht.

 Bij de dwarsgracht rechtsaf, Groenburgwal. Linksaf, Staalmeestersbrug over, Staalstraat in. De B. Bijvoetbrug oversteken en direct rechtsaf. Bocht naar links volgen langs de Stopera. Rechtdoor, Waterlooplein oversteken. *(Hier kun je de route afbreken door de metro te nemen naar Amsterdam Centraal.)* Rechts van je ligt de bekende Blauwbrug. De Amstel vervolgen en rechtdoor over de Walter Süskindbrug. Rechtdoor langs de Amstel en langs Museum De Hermitage.

4. Hermitage

De rijke koopman Barent Helleman overleed in 1680. Hij liet veel geld na en de Diaconie besloot er een huis voor 'oude besjes' van te bouwen. De officiële naam 'Diaconie Oude Vrouwen Huys anno 1681' vind je nog boven een van de deuren. Pas in 1953 kreeg het complex de naam Amstelhof. Sinds 2009 is hier Museum de Hermitage Amsterdam gevestigd; er worden regelmatig deelcollecties van de Russische Hermitage getoond. De ingang is aan Amstelzijde 51; www.hermitage.nl (Mk gratis).

 Ga linksaf om het museum heen naar de Nieuwe Keizersgracht. ook wel 'Schaduwkade' genoemd. *(Monument "Schaduwkade" bestaat uit 200 metalen naamplaatjes en 35 huisnummerbordjes aan de oneven zijde van de Nieuwe Keizersgracht met namen en leeftijden van de Joodse bewoners die in WOII werden weggevoerd; www.4en5mei.nl)*

 Aan het eind van de Schaduwkade linksaf, langs Nationaal Holocaust Namenmonument.

Aan het eind rechtsaf trapje af en onder het viaduct door. Daarna trapje op en tweemaal rechtsaf. Ga de M.S. Vaz Diasbrug over naar het J.D. Meijerplein.

5. Joods Historisch Museum

Het synagogencomplex (aan linkerhand) werd tijdens de Tweede Wereldoorlog geplunderd. Het gehavende complex werd in 1954 overgenomen door de gemeente Amsterdam. Na een omvangrijke restauratie (1976-1987) is het Joods Historisch Museum er gevestigd. Het museum geeft een overzicht van het Joodse leven in Nederland vanaf 1600 tot heden. Tijdens Joodse feestdagen is het museum gesloten; www.jhm.nl (Mk gratis).

 Ga voorbij het monument van de 'Dokwerker' rechtsaf, Mr. Visserplein. Je loopt langs de Portugese Synagoge, een van de hoofdonderdelen van Het Joods Cultureel Kwartier (za gesloten).

6. Dokwerker/Jonas Daniël Meijerplein

Op 22 en 23 februari 1941 werden op het Jonas Daniël Meijerplein ruim 400 Joodse mannen verzameld om via Kamp Schoorl naar het oosten van Duitsland (Buchenwald en Mauthausen) te worden gedeporteerd. Als reactie op deze razzia legden velen in Amsterdam op 25 februari het werk neer. De staking breidde zich uit tot ver buiten de hoofdstad; het was het enige grootschalige Nederlandse protest tegen de Jodenvervolging. Ter nagedachtenis aan deze Februaristaking onthulde men in 1952 'de Dokwerker'. Dit beeld van Mari Andriessen staat vlak voor de 17e-eeuwse Portugese synagoge.

7. Joodse buurt

De eerste Joodse inwoners van Amsterdam, afkomstig uit Spanje en Portugal, vestigden zich eind 16e eeuw rond de huidige Jodenbreestraat, destijds een nieuwbouwwijk aan de rand van de stad. In de 17e eeuw kwamen Centraal-Europese Joden naar dezelfde buurt. Door de stijgende welvaart verhuisden eind 19e eeuw verschillende Joodse gezinnen naar nieuwbouwwijken als de Plantage en later de Transvaal- en Rivierenbuurt.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog kreeg de 'oude' Joodse buurt het karakter van een getto met slechts een beperkt aantal ingangen. Na de Sjoa (Holocaust) was de eens zo levendige Joodse buurt veranderd in een verlaten, verwaarloosde buurt. Na de oorlog is de wijk gesaneerd.

 Rechtsaf, Muiderstraat, langs informatiebord over de Joodse buurt. Brug over en de Hortus Botanicus passeren. Je steekt de Plantage Parklaan over en gaat direct linksaf. Via het zebrapad de Plantage Middenlaan oversteken en nogmaals links, via een zebrapad naar de ingang van het Wertheimpark. Volg het gravelpad (linksom of rechtsom) langs het Spiegelmonument en keer terug naar de ingang.

8. Spiegelmonument

Het door Jan Wolkers ontworpen monument werd in 1977 op de Oosterbegraafplaats geplaatst en in 1993 verplaatst naar het Wertheimpark. De gebroken spiegels waarin de lucht wordt gereflecteerd, symboliseren het feit dat 'de hemel na Auschwitz nooit meer ongeschonden is'. Onder het monument bevindt zich een urn met as van slachtoffers uit Auschwitz. Bij het monument vindt elke laatste zondag van januari (bevrijding Auschwitz-Birkenau 27 januari 1945) de Auschwitz Herdenking plaats. www.auschwitz.nl

 Komende uit het park ga je linksaf, Plantage Parklaan. Eerste weg rechtsaf, Henri Polaklaan. (*Tip: ga hier linksaf voor een bezoek aan het Verzetmuseum, Plantage Kerklaan 61A. Nu ook met Verzetmuseum Junior, de moeite waard, www.verzetmuseum.org - Mk gratis.*) Aan het eind rechtsaf, Plantage Kerklaan. Bij het zebrapad de Plantage Middenlaan oversteken. Ga rechts naar de Hollandsche Schouwburg (*hier kun je de route afbreken, door tram 14 te pakken naar Amsterdam Centraal*).

9. Hollandsche Schouwburg en crèche

De Hollandsche Schouwburg (1892) was een populair theater. Zo ging 'Op hoop van zegen' van Heijermans er in première. De Duitse bezetter veranderde de naam in 'Joodsche Schouwburg'. Er traden Joodse musici en artiesten op voor uitsluitend Joods publiek. In 1942/'43 fungeerde de schouwburg als verzamelplek voor opgepakte Joden. Hiervandaan werden ze gedeporteerd naar de kampen Westerbork of Vught. Kinderen verbleven tot de deportatie in de crèche ertegenover. Zo'n 600 Joden werden gered: ze 'verdwenen' tijdens een wandeling; baby's werden zelfs in een boodschappentas overgedragen; zie ook www.hollandscheschouwburg.nl Op de locatie van de crèche ligt nu het Nationaal Holocaustmuseum (i.o.). De Hollandsche Schouwburg, de Portugese Synagoge en het Nationaal Holocaust-

museum (i.o.) zijn de hoofdonderdelen van het Joods Cultureel Kwartier; zie www.jck.nl

 Loop vanaf de Hollandsche Schouwburg terug naar het kruispunt en ga rechtdoor, Plantage Kerklaan via het zebrapad oversteken. Ga rechtdoor op de Plantage Middenlaan en loop langs 'het narcissenproject' (*wereldwijd project waarbij velden narcissen worden aangelegd. Ze herinneren gedurende de korte bloeitijd aan de 1,5 miljoen Joodse kinderen die tijdens de Holocaust omkwamen; www.daffodilproject.net*).

 Steeds rechtdoor, zijstraten negeren. De Sarphatistraat oversteken, brug over en rechtdoor de Mauritskade oversteken. Ga direct linksaf vóór het Tropeninstituut langs en vervolgens rechtsaf, Linnaeusstraat. (*Hier kun je rechtstreeks naar station Muiderpoort lopen; totaal is de route dan 8,5 km. Volg de Linnaeusstraat 400 m en ga linksaf, Wijtenbachstraat.*)

Ga rechtsaf tegenover de kerk (links van de weg) en loop schuin rechts door het Oosterpark. Houd de brede weg rechts van het water aan; zijpaden negeren.

 Je verlaat het park aan het eind door een hek. Linksaf, Oosterpark, langs 'Onze Lieve Vrouwe Gasthuis' (aan je rechterhand). Rechtdoor, Beukenweg, gaat even over in Beukenplein en wordt dan weer Beukenweg. (*Op het Beukenplein kun je de route inkorten tot 10 km door buslijn 37 naar station Muiderpoort te nemen.*) Rechtdoor onder het spoorviaduct door, Maritzstraat. Rechtdoor, Krugerplein en daarna de weg met een bocht naar links volgen, Schalk Burgerstraat. Eerste straat linksaf, Transvaalstraat. Rechtdoor over het Transvaalplein en daarna de Transvaalstraat vervolgen.

10. Transvaalplein

Voor de Tweede Wereldoorlog telde de Transvaalbuurt veel inwoners uit de Joodse middenklasse. Nadat de Duitsers deze wijk in 1941 hadden aangewezen als 'Judenviertel', werden veel Joodse gezinnen van buiten de wijk gedwongen om zich hier te vestigen. Vanaf 1942 vonden er regelmatig razzia's plaats, waarbij het Transvaalplein als verzamelplaats diende. Na de grote razzia van 20 juni 1943 waren vrijwel alle Joden uit de Transvaalbuurt weggevoerd. In de gevel op de hoek van het Transvaalplein en de Transvaal-

straat is ter herinnering aan deze trieste gebeurtenis een Davidster (en informatiepaneel) geplaatst.

 Neem de tweede straat links, Paardekraalstraat (*hier woonde de grootvader van Jan Dokter, grondlegger van het Westerborkpad*). Rechtsaf, Pretoriusstraat. (*In de stoep voor nr. 39 liggen twee struikelsteentjes ter nagedachtenis aan de bewoners die gedeporteerd zijn naar Sobibor.*) Tweede straat linksaf, Linnaeusstraat. Bij het derde zebrapad rechts de straat oversteken en daarna de Linnaeusstraat naar links vervolgen. Rechtdoor onder het spoorviaduct door en direct rechtsaf, Oetewalerpad. Na 400 m sla je rechtsaf bij het Muiderpoortstation. Loop vervolgens naar het monument op het Oosterspoorplein en station Muiderpoort.

11. Muiderpoortstation

Tijdens de Jodenvervolgning werden vanaf het Muiderpoortstation ruim 11.000 Joden uit Amsterdam en omgeving gedeporteerd naar het doorgangskamp Westerbork. Velen waren afkomstig uit de Hollandsche Schouwburg of werden vanaf andere verzamelplaatsen naar het station gebracht. Ter nagedachtenis is er op het Oosterspoorplein een monument geplaatst: een roestvrijstalen gedenkbank waarin een gedicht van Victor. E. van Vriesland is verwerkt. Het monument is door burgemeester Job Cohen onthuld op 3 oktober 2002, de dag waarop 60 jaar geleden het eerste transport van Joden vanaf station Muiderpoort vertrok.

Deel je ervaringen

en schrijf een review:

www.wandelnet.nl/wandelroute/131/Amsterdam-via-Westerborkpad/review

Alle gegevens in deze beschrijving en op de routekaart gelden onder voorbehoud van wijzigingen en eventuele drukfouten. De route en de beschrijving van deze NS-wandeling werden met de grootst mogelijke zorgvuldigheid samengesteld. Stichting Wandelnet en NS aanvaarden echter geen verantwoordelijkheid voor schade die wandelaars op enigerlei wijze zouden kunnen ondervinden door gebruik te maken van deze routebeschrijving en/of kaart of door het wandelen van de route. Niets uit deze uitgave mag worden vervaelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, publicatie op internet of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Wandelnet.

Rev: 13/12/22